

Kratkočasen in podučen list za slovensko ljudstvo.

List 6.

V Celovcu 25. marca 1871.

Leto III.

Plavec na Savini.

(Povest; spisal Andrejčekov Jože.)

(Dalje.)

Govornik je ravno končal svojo strašansko povest o medvedjem boju, kateri se nazoči niso mogli dovolj načuditi, ko zunaj nastane hrup, in kmalo potem se pridrvi v sobo cela drhal možakov s palicami in raznim drugim orožjem.

Tri mlade fante z na hrbtu zvezanimi rokami so prignali seboj. Prva dva sta bila čisto poparjena in komaj sta se zdrževala joku, tretji pa. najmlajši med njimi, stopal je moško ter se oziral, skoraj bi rekel, nekako ponosno po gostih v hiši.

— Jemine, pogledajte si no, Breskvarjevega Urha tudi imajo! — sliši se čudenje med pivci.

— To spravi starega pod zemljo, — pritrjuje prvi, — samega ima, pa so mu še tega vzeli. —

— Tako-le se godi siromaku, ki nima posestva, da bi ga prepisal sinu, — pravi drugi.

— Na, Urih, pojdi pit! — pokliče na to eden kmetov mladenca, ki je stal sredi sobe med lovci. — Pes dedcev, da so ravno tebe morali vjeti. —

— Ne morem, sem zvezan, — odvrne mladenec z nekakim boleznim posmehom.

— Je hudimana, saj res. — Hej, županov oče iz Lituša, odjenjajte nekoliko Urhu vezi, da bo vsaj piti mogel, saj vam ne uide, — obrne se oni potem k županu proseč ga.

— Ne smem! — odreže se kratko župan ter koraka s svojo okorno nogó po sobi, kakor bi svet meril.

Lovce je morala ta človeška gonba precej utruditi, kajti posedli so krog mize in jeli neusmiljeno lomiti velik bleb kruha, ki jim ga je prinesel krčmar na mizo, med tem, ko si je župan odkašljeval in si brisal z višnjevim robcem pot s čela.

Nihče nazočih ni spregovoril več niti z županom niti z lovci, le tu pa tam so se čule kake zbadljive besede, ki so letele večidel vse na Lituškega župana. Tega ošabnega in neusmiljenega človeka je imel vsakdo v želodecu, najbolj pa gospodarji, ki so morali ob največjem delu iti na lov, ako je on zapovedal.

Že so se jeli vaščanje pozgubljevati iz krčme, in odhajati vsak na svoj dom, ko pride v sobo stari Breskvar ves potr. Molčé se približa Urhu, ki je sedel na klopi ter mu podá roko, kakor bi se hotel že za vselej posloviti od njega. — Oh ti moj Bog, — vzdihuje starec in solzé ga polijó, — kaj sem doživel na stare dni! Sedaj res ne bom imel nobene žive duše na svetu, ki bi mi pomagala. Urh! zakaj me nisi ubogal? —

— Nič ne žalujte, oče, — odvrne mladenec pogumno, — prej bo župana —

— Zlodi vzal, nego tebe, je-li? — zakrohoče se župan. — E fante, ne vem, če bo kaj. —

Sedaj se obrne stari Breskvar k županu: — Oče, za pet kriščevih ran vas prosim, — jame tarnati, — pustite mi vsaj edinega sina. Saj ste menda vendar človek in ne živina, usmilit se me. Kaj bom počel na stare dni; slab sem, delati ne morem, in če zbolim, kdo mi bo stregel? —

— Vsak mora soldat biti, sedaj ni nič izbire, — godrnja župan, ki je ravno zamašil v usta debel krhelj mesene klobase. — Cesarju je treba ljudi, Francoz trka na vrata. —

Ko starec vidi, da je vse besedovanje zastoj, zgrabi ga nevolja ter jame očitati županu njegovo trdosrčnost. — Vi ste malopridnež, v oči vam povem, — jame rohneti; — tistih ne vidite, ki so vam v kvar po okolici, tistih se bojite, ker ste strahopetec, mevža, ne pa župan. Siromaka še bolj stiskati, o, to je vaše veselje; pa le počakajte, Bog je še vedno tisti, kakor je bil, vse se vam bo še otepalo, boste videli, le zapomnite, kaj vam pravi nesrečni oče, kteremu ste vzeli sina, edino podporo. —

— Če ti ni všeč, stari dedec, pa se pritoži pri gosposki, kaj se tukaj vjedaš, nad menoj! — zahuduje se župan, ko se mu je že preveč zdelo. — Jaz po postavah ravnam, pa je preč, ne potrebujem nobenega očitjanja. —

Breskvar ni nobene več zinil. Nekaj časa še sedi pri sinu molčé, ki je tolažil očeta, kakor je vedel in znal, potem pa se odpravi vën; — žalost ga je premagala, da se ni mogel več zdržati solz, in da bi sinu s tem še večje bolesti ne napravljaj, šel je vën pod milo nebo.

Ptujec, ki je sedel ves čas molčé pri mizi in ves ta dogodek opazoval, odide za njim.

Zunaj na dvorišču se starec nasloni na steno ter se jame ihtiti, kakor malo dete. Ptujec stopi bliže k njemu ter ga potaplja po rami, — Oče, — pravi, — nič ne jokajte, vaš sin ne bo vojak, če me bo le ubogal. Jaz sem vam porok. —

Stari mož ni prej zapazil tega človeka v sobi, to-raj ga nekako dvomljivo pogleda, kakor ne bi mu prav verjel; videti pa, da ptujec resno govori, prime ga za roko in pravi: — jaz vas ne poznam, kdo ste, ali če mi to dobroto storite, hvaležen vam bom vse življenje, molil bom za vas in dal za mašo v Nazaretu na čast mamki božji, da bi vam sprosila srečo tukaj in na onem svetu. —

— Le mirni bodite, kar sem obljubil, bom tudi spolnil. Sedaj pa lahko noč, oče! — Pri teh besedah se ptujec zopet odpravi v sobo, starec pa gre dalje po dvorišču, sede na debelo tnal, ki je ležala pri drevarnici, in drzé glavo v dlani sedi ondi in polglasno moli, kajti ni se mu ljubilo iti domu iskat počitka, žalost ga je preveč morila. — —

Ah le za hip naj tukaj postojim:
Ker tu je pot k očetni hiši moji,
Ki bila je nedavno tako srečna.

Peliko: Tomaž Mor.

Drugo jutro je bilo po vsej okolici mnogo hrupa. Raznesla se je novica, da je ušel Breskvarjev Urh po noči iz krčme v Mozirji, kamor so bili shranili lovci svoje vjete ter jih čuvali. Nihče ni vedel, kako se je to zgodilo, ker so bile vse duri zaprte in lovci celo noč budni. Nekteri so menili, da se je morda v hiši kam skril, ker pa ga le ni bilo najti, jeli so lehkoverneži soditi, da je bil ptuji človek sinoči v krčmi gotovo čarovnik ter je izpeljal Urha skozi ključavnično luknjo iz hiše. Ljudje so bili veseli, da je fant ušel, ker so ga imeli povsod radi, in vsakdo bi ga bil gotovo še raji prikril, ko bi ga bil našel, nego ga izdal; samo župan, ta je bil strašno razjarjen, in celo krčmar s svojim brinjcem ga ni mogel potolažiti, čeravno je možek to pi-jačo nad vse ljubil. Na vse zgodaj že je stopal po cesti gori in doli s svojo okorno nogó, da se je kar zemlja tresla pod njim, ves pot je godrnjal, kot medved v žlam-boru, in če ga je kdo kaj vprašal, zarežal je nad njim, odgovoril pa mu ni nič. — Tako hudi že davno niso bili županov oče iz Lituša. —

Urh jo je tedaj unesel v veliko veselje sosedom, ki so jeznaritemu županu radi nagajali, očetu pa v to-lazbo, da se sin le morda ubrani vojaščine in čez kaj časa zopet pride domu.

Dve leti ste bili že blizo potekli in Francozje so še vedno mirno ležali na Slovenskem tje do štajerske meje, med tem, ko so se vse vlade pridno pripravljale na boj, zlasti na severju, da bi uničile strah cele Evrope, — mogočnega Napoleona. — Urha še ni bilo ves čas nič domu, in če je kdo starega Breskvarja vprašal, kje je, odgovoril mu je ta, da ne vé; bodi si, ker stari res ni vedel za-nj, ali pa ni hotel nobenemu povedati bojé se, da ne bi ga izdal.

Bila je lepa, hladna poletna noč. Na nebu se je lesketalo brez števila zvezd, med kterimi je plavala blede, polna luna ter čarobno obsevala okolico, hladna sapica je majala peresca po drevesih, da so šumela, kakor bi se zabavljala in ljubkovala med seboj, iz travnikov pa je duhtelo ravno pokošeno senó, ktero so bili zložili kosci v velike kupe sem ter tje po senožeti.

Vse je bilo že mirno po okolici, le tu pa tam je prilezel kak hlapec iz svojega ležišča, obesil prustof čez ramo ter šel na vas vriskat in pet k drugim tovaršem, da ne bi zanemaril stare navade.

Po cesti gori od Gomilskega proti Braslovčam je korakal posamezen človek z debelo gorjačo v roci, na ktero se je zdaj opiral, zdaj jo je zopet nesel pod pazduho, kar je kazalo, da si jo je oskrbel bolj zaradi varnosti, nego svojim udom v pomoč. Pazno se je večkrat oziral, ako je čutil kak šum, in če je imel srečati kacega človeka, ognil se mu je v stran skrivši se za grm, ali pa je še bolj pospešil korake ter ga pustil za seboj, le kratko odvrnivši njegov pozdrav.

Tako je prikoračil unokraj Lituša, kjer se dolina oži in cesta pelje tikoma ob Savini. Zdajci se mu za-blišči nasproti luč precej daleč gori pod hribom. Popotnik krene s ceste po ozki stezi med vinogradi; varno korači strmo pot, ki se je vila zdaj po spašnikih, zdaj zopet po grmičji. Mnogo ograd je preskočil, mnogo plotov prelezel, slednjič pa pride do borne lesene kočé, ki je stala samotno ob bregu tik gostega bukovja. Po tratini krog hiše je raslo nekaj sadnih dreves, spodaj

po bregu se je potezal majhen kos njive, obsejan z raznim žitom in sočivjem, dalje pa so bili sami spašniki in leskovo grmičje. Na prvi mah je bilo znati, da ta posestnik ni bogat in da na svojem pičlo odmerjenem polji še toliko ne pridela, kolikor potrebuje za živež.

Skozi majhne, okajene šipe je še odsevala luč, gospodar je moral toraj še čuti.

Naš popotnik stopi tiho pod okno, gleda nekaj časa zvedavo v sobo, potem pa lahno potrka na šipo. Oknice se odpre in iz sobe se čuje moški glas: — Kdo je? —

— Jaz, oče, jaz; le odprite! — oglasi se oni zunaj.

Mož v sobi je moral poznati glas, kajti nekako veselo je vskliknil, zaprl zopet okno, potem pa so se brz odprle vežne duri in zunaj čakajoči stopi v slabo razsvitljeno sobico.

— Oh Urh, od kod pa ti tako pozno! — vsklikne starec veselja solzán ter stisne mladenču rokó.

— Bilo mi je že tako presneto dolgčas na ptujem, — odvrne sin smeje se, — moram vendar enkrat pogledat domu, kaj oče počnó, sem si mislil ter jo krenil prek planin čez meje. —

— Od kod pa si prav za prav prišel? — poprašuje oče, ki bi bil vse naenkrat rad zvedel, — kako se ti je godilo ta čas? — si bil zdrav? Mene je že tako skrbelo, ko nisem nič čul o tebi. Da bi se mu le kaj hudega ne zgodilo, mislil sem vedno ter molil vsak večer, da bi te Bog obvaroval vsega hudega. —

— Na ravnost iz Kranjskega sem prišel. V Ljubljani sem služil pri nekem usnjariju, kjer se mi je prav dobro godilo. Nihče me ni prašal niti kdo sem, niti, če imam kake pravice seboj. Te dni pa se je jelo govoriti, da bodo tudi Francozje vse pobrali v vojake, kar je sposobnega, ker se bodo menda zopet kje vdarili. Toraj mi pravi moj gospodar sinoči: — Urh, meni bi bilo žal, ako bi te vtaknili med vojake, braniti pa te ne morem, kakor sam previdiš, bilo bi toraj najbolje, ko bi jo pobral v kak varen kraj; poskusi! — Jaz sem dobro previdel, da mi res družega ne kaže, nego ubogati gospodarja, toraj koj privolim v to. Dal mi je nekaj denarja in koj danes zjutraj na vse zgodaj sem jo ubral prek gor ter prišel srečno čez mejo. — Domá, vem, da ne bom varen, toraj jo mislim potegniti na Hrvaško ali pa na Ogersko, kakor bo bolj kazalo. —

Starec je nekaj časa zamišljeno strmel pred se, kakor da bi bil tudi on predobro čutil, da mu ne bo moč dolgo prikrivati sina pod domačo streho.

— Potrpi nekoliko, — pravi potem, — morda le Bog dá, da se kaj na bolje obrne in ti ne bo treba od doma, če bi pa le drugače ne bilo, pa greš drugi teden z menoj na Hrvaško, kamor bom plohe plavil; ondi te bom lahko večkrat obiskal in tudi varen boš popolnoma. —

Sinu se je ta očetov svet popolnoma prijazen zdel toraj sklene počakati toliko časa in se prikrivati doma.

— Nekaj, Urh, te moram še vprašati, — nadaljuje potem oče sedé s sinom na klopi za mizo ter si napravi tobak. — Povej mi vendar, kako si jo tisti večer izpeljal, da si ušel, in kdo je bil tisti človek, ki mi je bil obljubil rešiti te ter je to tako dobro izvršil. Jaz ne bi bil za ves svet verjel, da boš ti še kedaj ubežal iz županovih pesti, ki je posebno na-te tako pazil. Ti ne verjameš, kaj je počenjal drugo jutro, ko si mu bil tako kašo upihal! menil sem, da se bo same jeze snedel. —

— To je bilo tako-le, oče, le poslušajte, da vam povem; meni se je samemu čudno zdelo. — Ono noč,

ko smo bili v krčmi zaprti v posebni sobi in so nas lovci čuvali, pride proti polnoči skozi okno oni ptujec noter, ki je prej zvečer sam sedel za mizo pri peči. Una dva vjeta sta bila že pospala in lovci so trdno smrčali preobloženi z vinskim duhom; kajti vedeli so, da smo dobro zvezani, toraj ni bilo skrbeti, da bi ušli. Ptujec se mi približa molče ter mi prereže vezi, potem pa me siloma vleče k oknu ter šepne, naj zlezem ven. Ko bi trenil, bil sem zunaj na cesti, on pa za menoj. Molče sva jo vdrla dalje naravnost proti hribom, on naprej, jaz pa za njim. Ko se je jelo daniti, sva bila že čez mejo in sedaj sva se še-le zmenila, kako in kaj. — Pravil mi je, da je tudi on Štajarec, doma doli blizu Celja. Ubežal je bil vojaščini na Kranjsko, one dni pa je zopet prišel domu pogledat k svoji stari materi, da ne bi bila stara sirota preveč v skrbih zastran njega. Ko je videl vas, oče, tako žalostne v krčmi, smilili ste se mu tako, da je sklenil vsakakor rešiti me, naj veljā, kar hoče, in res je spolnil svojo obljubo. On mi je tudi dobil službo pri tistem usnarju v Ljubljani, kjer je bil dobro znan, ter me je mnogokrat obiskal. Pozneje je šel zopet mater obiskat, pa takrat bi ga bili kmalo zalotili, komaj je ubežal, pa ne na Kranjsko, temuč nekam na Nemško, kakor sem slišal; ne vem pa, kje je zdaj. —

— Hvala Bogu, da je le ubežal! — pravi stari Breskvar, ko je končal Urh svojo povest. — Bog mu daj srečo in zdravje, zmerom bom molil zanj, ker je bil tako blag človek. Kdo vé, če bi te bil še kedaj videl, ko ne bi te bil on rešil? —

Daniti se je jelo in po nekterih cerkvah je že dan zvonilo, ko se Breskvar še-le domisli, da bo treba vendar nekoliko počitka, zlasti sinu, ki je prišel tako dolgo pot. Izbere mu prav varen kotiček pod streho, kjer ne bi ga bili našli lovci, ko bi bili tudi vse pretaknili. Ta kraj je odločil Urhu za navadno spalnico, ker se ni bilo zanašati, da ne bi prinesel kak pes županovih sledilcev blizu, ki so se vedno potikali po vseh krajih skrivaj.

Gotovo pa stari Breskvar že dolgo ni imel tako vesele noči, kot nocoj, in kdo vé, če je samega veselja kaj oči zatisnil? — — (Konec pribodnjič)

Nekoliko o Belaku.

Eno najstarejših mest na Koroškem je Belak. Znano je bilo že zmagovalnim Rimcem, ki so ga imenovali „Villa ad aquas“. Bere se tudi o njem v nekem pismu kralja Karlmana leta 878., kjer je določeno povedano, kako daleč je segalo mestno posestvo.

Kmalu je dobil Belak precejšnjo veljavo in sicer zaradi lege na Dravi v takem kraju, kjer so se vezale in križale pota in ceste peljajoče v različna že v davnem času jako premožna mesta. Iz najslavnejših severnih kupčijskih mest se je prevažalo blago skozi Belak v slavne Benetke. Poti čez Ptuj in Celje so bile nevarne zaradi Krasa, cest skozi Tirole je še manjkalo in pota so bila slaba, toraj je šlo vse blago iz Norimberka, Avgsburga in Ratisbona čez Solnograško in Koroško na Belak in od tod v bogate kupčijske Benetke. V Belaku so se tudi privaževali vsi domači pridelki, katerih je Koroška že v davnih časih veliko imela; posebno ve-

liko lesa se je zvozilo iz bližnje Zilske doline v Belak, ki se je potem pošiljal v Benetke za ladije.

Zaradi kupčije se je kmalo naselilo v Belak mnogo bogatinov, velikašev, trgovcev, kupčevalcev, pa tudi roko-delcev, ki so pošiljali svojo robo v daljne kraje po svetu. Nekteri izmed teh so bili domačini, vendar je bilo veliko ptujcev naseljenih tukaj. Ker so bili tedanji časi še bolj nevarni, ker se je moral vsak braniti, kakor se je mogel, da ni bil na cesti oropan, da ni prišel ob svoje blago, denar, premoženje in življenje, napravili so si Belačanje okrog mesta močno zidovje, najeli so si korenjaških možakov, kateri so varovali mesto in ga branili, ako so je napadali mogočni bližnji grajsčaki, med katerimi so v tem času največjo preglavico mestu delali Rožeški posestniki in še nekteri drugi sosedje. Razun te naloge, da so namreč najeti možje mesto branili in varovali, imeli so še drugo težko opravilo. Spremljevali so namreč kupčijske karavane iz mesta po nevarnih potih, da jim ni bilo pobrano blago in denar. Lehko so se branili mestjani svojim nevošljivim in po ptujem blagu hlepečim sosedom, in postalo je mesto bogato, blagostanje se je videlo sploh pri prebivalcih. Ali kakor posameznega človeka zadene večkrat nezgoda, tako pride nesreča čez cele družine, vasi, soseske in mesta, da čez cele narode.

Tudi Belak je zadela huda šiba. Leta 1348. je pogreznil strašen potres veliko vasi, gradov in mest v grozno revščino, in na več krajih je nastala žalostna pustina in mrtvaška tihota, kjer je bilo popred živo gibanje. Ta nesreča je zadela veliko krajev na Koroškem. Prekucnil se je velik kos mogočnega Dobrača v Zilsko dolino in zajezil je Zili pot. Razdrobil je potres močna poslopja Belaškega mesta, podrl je branilno mestno obzidje, farna cerkev je bila popolnoma razrušena in pokončana. Koliko marljivo nabranega blaga, premoženja in bogastva je bilo vničnega! Koliko ljudi je izgubilo svoje življenje v tej strašni nezgodi! Mestno obzidje ni bilo od tega časa več postavljeno.

Razun te nesreče so prišle kmalu še druge. Pridrla je večkrat barbarska Turška drhal tudi celo sem v te kraje in ropala, kradla, žgala, morila ljudstvo in odpeljevala slovenske sinove v grdo sužnost, oskrunjevala, kradla slovenske deklice itd.

Tako je Belak ves obnemogel, ali svojo veljavo je izgubil najbolj takrat, ko Benetke. Našel je namreč leta 1486 Jerni Diač pot okoli predgorja „cabo tormentoso“ (viharno predgorje), ktero je imenoval tedajšnji Portugalski kralj Janez II. „cabo de bona speranza“ (predgorje dobrega upanja). Po tej morski poti se je prišlo v izhodno Indijo, s ktero se je močno kupčevalo. Leta 1492 pa je našel Kristof Kolumb Ameriko, in od tega časa je ginila kupčijska veljava slavnih Benetek, in z njo tudi veljava Belaka, ki je pošiljal blago v ono mesto. Vendar popolnoma tudi zdaj niso obnemogli Belačanje, ker se je ravno v 15. stoletju začel kopati in delati svinec za Dobračem v Plajbergu, ne daleč od Belaka; in ker je že v tem času fužinarstvo sploh dosegalo precejšnjo stopnjo. Vsi ti pridelki so se privažali v Belak in od tod so se prodajali v ptuje dežele; ali prejšnje stopinje in blagostanja Belak ni dosegel več.

V novejšem času pa se je zopet začelo večje gibanje in življenje v tem mestu. Kakor popred ceste, je zdaj železnica glavni vzrok, da se bo mesto zopet povzdignilo, in kdo vé, če ne bo s časom prekosilo Celovec? Upati smemo, da se bodo vezale v Belaku, kakor nekdanj kupčijske, zdaj železne ceste iz različnih dežel.

Potovanje čez Javornik, Pivko in Kras proti Trstu.

(Spisal Danski.)

(Dalje in konec.)

Ko gospod oskrbnik pismo prebere, pravi meni:

Ravno prav, ostani še jutri pri meni na gradu, pojutrišnjem se popelješ z menoj v Ricmanje, od tam pa greš peš v Trst, kamor ni daleč.

Drugo jutro zvonec zapoje že ob sedmih, in me v obednico k zajtrku povabi, kjer me je gospod opravnik že čakal.

„Dobro jutro gospod oskrbnik! Ne vem od kod prihaja, od dobre pipe ali pipe, od zdravega Kraškega zraka ali od potovanja po tukajšnjih krajih, da pri vas tako dobro spim; da le v posteljo pridem, že mižim. Tak zaspanec nisem ne doma, ne v Ljubljani, in skoro bi rekel, ako bi me ne klicali, spal bi do poldne.“

„To me veseli. Če ne najdete nič boljšega na Pivki, kakor sladko spanje, to je tudi nekaj vredno. Spanje je polovica življenja.“

Po južini da gospod oskrbnik napreči brzega konjiča, in ob dveh podoldne se drdrava že proti Košani, kamor sva v poldrugi uri prišla; pa le škoda, da ni bilo gospoda farmana doma. Nekoliko betežni so se bili odpeljali že zjutraj k nekemu zdravitelju v besoviško okolico. Ko gospod oskrbnik svoj posel opravi, greva nazaj, jutri pa hot proti Trstu, ali prav za prav v Ricmanje; zato rečejo Ciliki, naj poskrbi, da zjutraj o pravi dobi zajutrek pripravi. —

Drugo jutro se že o zori zbudim, in ker je v gradu kakor na veliki petek vse tiho in mirno, ne vstanem, ampak se na desno stran zasučem in zopet zaspim, in spim skoro do osmih, kar urno zaslišim na duri trkati. Zdaj planem iz postelje, odprem duri, in Cilika me v obednico k zajutreku kliče.

Kmalu po zajutreku napreže hlapec brzega konjiča v koleselj, midva z gospodom oskrbnikom va-nj sedeva, hlapec z bičem poči, hi konjiča požene in zdrčimo od grada proti reški cesti, po kateri se proti Trstu, ali prav za prav v Ricmanje odpeljemo. Ko se v Lokvo pridramo, stoji gospod Maroti ravno pred hišo, in ko se do hiše pripeljemo, pozdravi nas in ko ustavimo, praša, kam smo namenjeni, in zgovorni oskrbnik v šali odgovori: Kam? s trebuhom za kruhom!

„Pasja vera, Maroti odgovori, menda vam ga menda še ni na Pivki zmanjkalo, da si ga greste na Primorsko iskat. Rad bi vedel, kakošen posel vas v naše kraje vabi?“

„Povedal ti bom kmali, prinesi nam le poprej polič brežanke in prigrizniti kaj, potlej ti bom, dragi moj, pa koj povedal, kam gremo in pa po kaj.“

Potem pripoveduje oskrbnik: „Greva v Ricmanje k Marčevim na ogled, in če mi bo nevesta všeč, bo gotovo čez tri nedelje poroka, če pa ne, bom pa še na Pivki čivkal.“

„K Marčevim! se Maroti zavzame in pravi: Veš kaj, dragi moj! da bo Marčev gradiček z nogradom vred čez 14 dni po dražbi prodan. Gospodar je, kakor slišim, ves čep, ali kakor ljudje sploh pravijo, velik pijanec, in ker je vse po grlu pognal, bosta mu gradič in nograd prodana.“

„Vem, ravno zato grem tje, če mi bo všeč, bom tudi jaz dražil (licitiral).“

„Skusi, da gradič in vinograd po dražbi dobiš, zraven pa Marjeto, brhko, pridno in pametno hčerko, in če vse to na-se spraviš, utegneš res tudi v treh nedeljah poroko imeti; kar bi ti rad iz srca privošil.“

Odrinila sva dalje. Ko se v Ricmanje pripeljemo, bilo je ravno pol ene; toraj zapeljemo v borjač neke gostilnice in poprašamo gospodinjo, ali dobimo kaj južine?

„Ma bo že kaj, idite v hišo, dokler vam kaj pripravim. Ostanete tu ali greste dalje?“

„Nekaj malega imam jaz tukaj opraviti, ta moj tovariš gre pa Trst gledat, o katerem je že toliko slišal pripovedovati, in jaz jo bom po dovršenem opravi na Pivko nazaj pobral.“

Zdaj se priljudna krčmarica zasučje in gre južino pripravljat, ki je bila tudi v pol uri gotova. Med južino jo pokliče oskrbnik k mizi, jej napije in pravi: „prisidite k nam, da nam kaj prijetnega poveste. Kako se imate tukaj v Ricmanjih? kakor se vidi so tukaj premožne hiše.“ —

„Sem ter tje. Ma eni so tudi revni med njimi, to izhaja pa večidel od slabega gospodarstva. Čujte, ne daleč od tukaj stanuje en maderjar, imel je lepe reči še pred malo časom, nograd z lepim gradičem, bil je precej trden mož, dokler je s pametjo ravnal; kar se je pa jel z igralci in pijanci shajati, vse mu gré narobe; v dolgovi že tako tiči, da se iz njih nikdar izkopal ne bo; nograd in gradič sta z dolgovi tako preprežena, da bosta v malo dneh po dražbi v tuje roké prišla. On, vdovec se mi ne smili, temveč pa hčerka njegova, ona joče noč in dan, ker vidi, da bo oče njo in sebe po sveti pognal. Marjeta, čedno, pametno in pri tem pa kaj pridno dekle, vrla gospodinja, to vam povem, če bi nje ne bilo, bila bi hiša z nogradom vred že davno na boben prišla.“

„Draga moja, vi ste mi z malo besedami to posestvo tako priobčili, da me mika ga ogledat iti; če mi dopade in če bi predrago ne bilo, ne mara, da tudi jaz k dražbi pridem.“

Sli smo gledat, in ko do vrat dospemo, prime eden za vrv, zvonec zapoje, pes zalaja in na mah nam skrbna Marjetica priteče odpret, pozdravi nas in popraša: „Gospodje, kaj bi radi, kakošen posel vas je k nam pripeljal?“

„Draga mi devojka, ne zamerite, slišal sem, da je vaša manderja na prodaj, dovolite, da jo nekoliko ogledam, če mi dopade, utegnem med drugimi kupci tudi zanj potegniti se in jo kupiti.“

Marjeto britke solze zalijo: „Prodana bo, pa po dražbi! O častiti gospod, še ene dni sem tukaj, potem pa, o strašna osoda, kam se bom sirota obrnila? — Pa ne zamerite mi, da sem vsa zbegana.“ — Pelje naji v hišo, v hlev in na vrt in po nogradu od kraja do kraja. Oskrbniku je vse zelo dopadalo.

Tu sva se ločila z oskrbnikom. On se je vrnil domu, jaz pa sem šel proti Trstu.

Prošnja.

(Po Lenau-u.)

Zlivaj na-me črno-oka,
Zlivaj svojo celo moč
Resna, mila, sanj globoka,
Svetomirna, sladka noč!

Vzemi v čarovni temoti
In odnesi preč mi svet,
Da nad mano mi v lepoti
Plavaš sama spet in spet.

Hrabroslav Perné.

Bebe, čudomajhen možiček.

Gotovo ste že slišali o Palčku; pripoveduje se nam, da je bil tako majhen, da je lahko skozi ključavnico luknjico zlezel. Ta je pa, se ve da, bosa, le izmišljena pravljica pripoveduje tako, kajti za človeka bi bil tak komar vendar malo predroban. Gotovo pa je in ne pravljica, da se je na Francoskem l. 1741 kmečkim staršem rodilo tako majhno dete, da so ga h krstu v skledi nesli; bil je namreč 8 palcev dolg, težak pa 24 lotov. Pripravne zibelke niso za-nj imeli, postlali so mu v lesenem čevlju in ta posteljica mu je bila še dosti velika, ko je bil že šest mesev star. Imel je usta tako majhne, da niso vedeli, kako bi mu hrano dajali. Namesto matere ga je neka koza dojila, ter z njim kakor mati ljubeznjivo ravnala. Temu detetu se je reklo Nikolaj Terry, navadno pa so ga imenovali Bebe.

Osemnajst mesev star je poskušal govoriti, v drugem letu pa hoditi. Prvi njegovi čevlji niso bili nič večji, kakor poldrugí palec, pa so mu bili še preveliki, manjših mu čevljar z vso umetnostjo ni mogel narediti. Kaj počasi je rasel, v šestem letu je bil komaj petnajst palcev visok, težak pa trinajst funtov.

Kmali se je razglasilo o tem čudnem detetu daleč okrog. Zvedel je o njem tudi poljski kralj Stanislav, ki je tisti čas na Francoskem bival. Želel je, ga videti; zato je povabil očeta k sebi ter ga prosil, da bi mu ga prinesel na dvor. Res pride kmet in stopi pred kralja, držeje majhen jerbašček pod pazduho. Debelo je gledal kralj kmeta, čes, čemu si prišel sam; vpraša ga toraj po sinu. Zeló se začudi kralj, ko kmet, ne da bi mu odgovoril, odrgne jerbašček, ter iz njega vzdigne majhno živo stvarico, svojega čudodrobnega sinčka. Bebe je imel prijazen obrazek in njegovi udje so bili v najlepšem razmerji; glas njegov pa ni bil nič močnejši, kakor kakkega komaj nekaj tednov starega otroka. Govoril je kaj težko, le s prav veliko silo; največkrat je izgovarjal zlog be, zato so mu tudi rekli Bebe.

Kralj je prosil kmeta, da bi mu sina pustil, lepo darilo mu je obljubil za-nj. Kmali sta se pogodila in oče je šel brez sina domu. Prišedši domu je povedal svoji ženi, kako lepo je preskrbljen sin. Materi pa to kratko malo ni bilo po všeči, da-si je dobro vedela, da Bebe pri kralju sile trpel ne bode. Kar pozabiti ga ni mogla. Šla je tedaj na kraljev dvor, da bi dobila sina nazaj. Tje gredé si je že mislila, kako močno bo sina razveselila, a motila se je; ni je poznal, še spominjal se ni, da bi bil to ženo kedaj videl; sicer pa je bil proti njej prav prijazen, kakor sploh proti vsakemu; kaj hitro se je namreč vsakega privadil. Pozabil je bil pa mater zato tako naglo, ker je bil kaj slabega spomina; kar se je namreč zgodilo pred dvema tednoma, že več ni vedel, vse je bil že pozabil. — Pregovorili so tudi mater, da je ostal Bebe pri kralju.

Skušali so, da bi ga bili kaj naučili, a zastonj je bil ves trud; še črk se ni mogel naučiti. Zapomnil si je bil samoglasnike, druge črke pa so mu bile vse b. Ko so tedaj videli, da z branjem pri njem ne bode nič, jeli so ga učiti plesati in sem ter tje skakati, kakor se mu je godlo. To je šlo pa že bolje od rok, če tudi

silno počasi. Sploh pa ubogi deček ni bil za nobeno stvar, bil je le igrača svojemu dobrotniku. Tako je moral Bebe pri obedih po mizi gori in doli hoditi, ter z svojimi burkami kraljeve goste kratkočasiti.

Marsikteri knez je zavidal poljskega kralja zaradi njegovega ljubljence; večkrat so mu ga skušali unesti, a kralj je predobro na-nj pazil, kajti v resnici ga je rad imel, ne dal bi ga bil od sebe po nobeni ceni. Vendar ga pa to veselje ni dolgo trpelo. Bebe se je jel naglo starati, v enoindvajsetem letu je bil že siv starček. Čedalje bolj je slabel ter umrl v naročji svoje matere, star še le 23 let. Bil je takrat 33 palcev velik. F. P.

Zavidljivci.

(Narodna, zapisal A. J. D.)

V neki vasi je bilo devet kmetov in en bajtar; slednji je imel majhino pohištvo in slabo rejeno kravico, toda še to so mu zavidali premožni kmetje. Posvetujejo se, kako bi ga v nič spravili. „Kravo mu ubijmo!“ pravi eden. „Dobro dobro!“ pritrdijo drugi in tako storé. Bajtar kravo odere, kožo spravi, mrhovino pa nastavi roparskim ptičem. Vjame se mu orel. Vzame ga in gre z njim po širnem svetu. Ko hodi že več dni, pride do nekega mliua. Tu dobi ženo, ki je ravno gostovala priliznjene suknjača. Bajtar prosi, naj ga prenoči, a žena ga koj odpravi izgovarjaje se, da nima prostora. Kaj naredi bajtar? Dozdeva se mu, da je ta suknjač zvečer pri kmečki ženi, zato zleze potihoma na skladalnico drv pod okno in opazuje, kaj bo. Ne čaka dolgo, kar prižvižga mlinaričin mož proti hiši. Žena urno poskoči, suknjača zapre v stransko stanico, bokal vina postavi v omarico, hlebec pogače porine v miznico, kos pečenke nese v peč in precej cvrtja za peč; sama pa sede k peči in jame izdihovati, kakor bi bila Bog vedi kako bolna. Mož vstopi in popraša po večerji. „Malo neslanega močnika imam, drugega nisem mogla skuhati, tako me ščiplje — tam-le v kotu za mizo stoji!“ odgovarja žena in se vije po klopi. Zdaj vstopi bajtar in prosi prenočišča. „Le simo pojdite, in z mano zajmite!“ pravi mlinar. Bajtar sede, toda jesti noče. „Jejte, jejte!“ Jedel pa ne bom. „Zakaj pa ne, saj vas ne bo nič veljalo!“ Moj ptič pravi, da imate tukaj še vse kaj boljega. „Kaj pravi?“ Bajtar svojega orla nekoliko pobeza: Krok, krok, krok. Moj ptič pravi, da je tam-le v omarici bokal vina. „Zdaj ga bova pa pila, zdaj! Kako pa je vašemu ptiču ime?“ Vedež. „Ali še kaj ve?“ O, še še! Moj ptič pravi, da je v miznici hleb pogače, v peči za pokrovom pečenka in za pečjo mnogo cvrtja. „Ni mogoče!“ zavpije mlinar, a prepriča se, da je res. „Zdaj bova pa pila in jedla!“ Jaz še ne jem, moj vedež mi še nekaj pravi, govori bajtar, in gleda ženo zvijajočo se po klopi. „No kaj vé še vaš ptič?“ Pravi, da imate hudiča tam-le v sobi. „Ni mogoče, kako se bova pa tega iznebila?“ Vsa vrata odpriva, da bo mogel vèn puhnuti! „Dobro“. Odpreta vežna in hišna vrata, potem pa pogledata v stransko sobico. Kar puhne neka bela pernata stvar skozi vrata. „Bog in sveti križ božji!“ zavpije mlinar in se zgrudi skoro na tla. Zdaj je že dobro, zdaj pa le jejva in pijva! odgovori bajtar tiho se muzaje. Suknjač namreč se je skrnil v sobici v kot, kjer je bilo praveliko kurjega.

perja, to se ga je prijelo in zato se je zdel mlinarju kakor hudič. „Jaz bi pa vašega Vedeža kupil, za koliko ga pa daste?“ vpraša mlinar. Izpod 300 ga ne dam, ker mi veliko dobrega stori. Na zadnje se za 200 sporazumeta.

Bajtar pride domu in kaže kmetom lepe denarce. Zavidljivci kar vsi svoje krave pobijejo, nalové krokarjev in jih nesejo prodajat v daljno mesto. „Lejte jih norcev, pri nas te-le škodljivce pobijamo, ti neumneži jih pa prodajajo“, kažejo ljudje za njimi in se jim pod nos posmehujejo. Kmetje kar nič niso mogli prodati. Vsi togotni pridejo domu in bajtarju ubijejo ženo. Prebrisani bajtar jo vzame na rame in gre v daljno deželo. Nekega večera pride k bogatemu kmetu. Ta je imel na vrtu prav polno jabelko, vsako noč je hodil s puško stražit, da bi mu je kdo ne otrešel in zaprisegel se je, da vsacega vstrelji, kdor mu pride jabelka krast. Naš bajtar skrivaj ženo na drevo priveže, kakor bi jabelka oberala. Kmet jo zapazi, raztogoten vstrelji vanjo. Bajtar poskoči nadenj, proti mu, da ga zatoži, da ga bodo obesili. Kmet ves prestrašen ga tolaži in prosi, da zadnje mu ponudi 400, če molči. Bajtar je zadovoljen.

Bajtar pride domu in kaže kmetom lepe denarce. Zavidljivci kar vsi pobijejo svoje žene in jih nesó na prodaj. „Ti ljudje so pa vendar le vsi z uma; pri nas mrličje pokopujemo, ti jih pa prodajajo!“ smejejo se jim ljudje. Kmetje ne opravijo nič, še bolj togotni, kakor v prvo, pridejo domu in bajtarju zažgo hišo. Ta pa vzame nekoliko pepela in oglja, dene ga v škatljico in gre na Štajarsko. Nekega večera pride v imenitno krémo, kjer so imeli prav brhka dekleta. Predno leže spat, prosi jih, naj mu shranijo škatljico, češ, da so v njej sami demanti in dragoceni kamni in da jih nese cesarju na Dunaj, samo Bog obvari, če jih pogledajo, kajti spremenili bi se koj v pepel in oglje. Drugo jutro vstane in gre k maši. Prišed nazaj opazi, kako se dekleta tresejo strahu in da je škatljica premaknjena. „Pa je vsaj niste odprle! Na, kje so zdaj demanti! Kaj bo cesar rekel, vse vas bo ob glavo djál!“ Dekleta začnejo jokati in klicati mater, povejo jej, kaj so naredile in kaj jih čaka. Če mi daste 600, pa molčim, pravi bajtar. Premožna žena mu jih dá z veseljem.

Bajtar zopet pride domu in pripoveduje kmetom, kako dobro je pepel prodal. Kmetje kar vsi požejo svoje hiše, pepel denejo v vreče in ga peljejo prodajat. A zopet se jim vse v zobe smeje: „Tukaj dobimo vrečo pepela za par grošev, ti norci pa hočejo tavžente za-nj imeti!“ Kmetje so se toraj zopet ogoljufali. Več nas ne boš goljufal in peharil, govore sami med seboj, v morje te vržemo. Prišed domu ga denejo v vrečo in vlečejo proti morju. Več dni hoda pridejo do cerkve, kjer je ravno k maši zvonilo. „Stopimo k maši, stopimo!“ govore in pusté bajtarja v vreči pred cerkvijo. Ta pa začne vpiti: „Ne znam ne brati, ne pisati, pa me hočejo za papeža postaviti!“ Mimo pride reven pisač, sliši vpijočega v vreči. Jaz pa znam, in stopi k vreči, grem pa jaz notri, če hočeš! Le, le, kar odveži me! Naredita; pisač tiči v vreči, bajtar pa jo popiha od tod, doteče nekega svinjarja in ponudi se mu, da mu pomaga prešiče goniti. Med tem mine maša, kmetje vzamejo vrečo in pridejo do morja. „Zdaj se te bomo pa za vselej iznebili, morje te bo že končalo!“ Pisač se prestraši teh besedi in začne vpiti, da ni on pravi. „Ne boš nas več opeharil ne, alo le v morje ž njim!“ in krohotaje se, treščijo ga daleč od obalov. Zadovoljni odidejo proti domu. Bajtar je med tem gonil prešiče,

ker je bilo pa grozno vroče, derejo mu vsi k vodi, ki je tekla zraven ceste, da bi se ohladili — on jih goni vñ. Tù ga dobe zopet kmetje. Dober dan! jih pozdravi. „Kako pa je to, da si tukaj? In kje si dobil te prešiče?“ V morji sem jih dobil, to jih je notri! Le škoda, da sem sam, ko bi bil imel še enega, trikrat toliko bi jih bila vñ prignala! Kmetje jo kviškoma vderejo k morju po prešiče. Pridejo do obalov. „Veste kaj, pravijo, eden naj gre notri in naj pogleda, če jih je kaj, potlej naj pa druge pokliče“. Res, eden poskoči v morje; kmalu ga voda vrže na vrh, v smrtnih stiskah vije roke in vpije: Pomagajte, pomagajte! Kmetje menijo, da je toliko prešičev v morju, kar vsi puhnejo notri in poginejo.

Kdor drugemu jamo koplje, sam vanjo pade.

Praznik pokore v Hindostanu.

(Spisal J. P.)

Malo ktero ljudstvo je na svetu, da bi bilo vsem postavam, običajem in veri tako zvesto stalo, kakor Hindostanci. Njih vera je še ravno tista, kakor je bila pred tisoč in tisoč teti. Kar beremo o njih pri starih pisateljih, to nahajamo pri njih tudi še dan današnji; le malo kaka reč se je spremenila. Njihovo sovraštvo do parijev (parias) je še ravno tisto, kakor je bilo v stari dobi. Vsak verni Hindostanec zaničuje parija bolj nego najslabejo žival. Postava ostro prepoveduje pečati se s parji, kajti oni so nečedni, in kdor bi šel v njih družino, bil bi tudi nečeden. Ako kdo parija ubije, ni mu se bati druge kazni, kakor nekaj noveev mora plačati, pa še to ne vselej. To revno ljudstvo (parias) je bolj zaničevano, nego najslabejši sužnji; že njegova senca onečedi vernega Hindostanca, zato se mu mora vselej daleč ogniti, kedar ga sreča. Celo jedila mu ne podá z golo roko, ampak na kaki črepinji ali deski. Parji morajo opravljati najnečednejša opravila po mestih, za tega del se nič ni čuditi, da se nahajajo pri njih vsakovrstne ostudne bolezni. — Sedanji čas, ko so prilomastili Angleži v Hindostan ter si prisvojili deželo, niso delali razločka med parji in drugimi kastami. Kdor je bil trden, vtaknili so ga med vojake, naj si je bil že čeden ali nečeden, in tukaj se je večkrat zgodilo, da je postal nečeden parija, ki je bil prebrisane glave, korporal, njegov čeden gospod pa je bil le prostak. A zavidljivo ga je gledal! — Še bolj pa mu je moralo mrzeti, kedar se je kaj zadolžil in mu je naložil nečedni parija, ki bi se ga sicer za živ svet ne bil smel dotakniti, kakih pet in dvajset prav gorkih batin. Rad ali nerad moral jih je držati. Pri vsem tem pa, da so Angleži parije tako povekšali, vendar ne bi se hotel nikdo toliko ponižati, da bi vzel od parija jedila, raji bi umrl, nego kaj takega storil.

Nobeden Hindostanec tudi ne je svinskega mesa, in to je bilo vzrok ustaje zoper Angleže, ki se je pripetila pred nekaj leti. Nekdo namreč je natihome jel dražiti Hindostance, rekoč, da mažejo Angleži strelne patrone s svinsko mastjo in jih hočejo potemtakem odvrniti od njih vere. Hindostanci se vé da so morali patrone na koncu raztrgati z zobmi, kedar so hoteli streljati, in si tako onečediti usta s svinsko mastjo, kar jih je tako razsrdilo, da so se vzdignili zoper Angleže.

Njih bog je čist, kakor luč, od ktere se shajajo

vsí duhovi, in h kteremu se zopet povračajo, ali biti morajo neoskrunjeni, kakor je božanstvo neoskrunjeno. Ni nam se torej čuditi, zakaj se Hindostanci tako ostro pokorijo ter imajo v letu poseben praznik pokore.

Ta praznik se imenuje Džamp. Bramanje (njih duhovni) odločijo kraj, kjer se ima praznovati, in tukaj se postavi velik oder, ki ima do vrha več stopinj. Ko se približa jutro omenjenega praznika, zberó se moški in ženske, ki se hočejo pokoriti za svoje pregrehe, in odrinejo proti postavljenemu odru. Vsi so ozaljšani z vencí in cveticami, seboj pa nesó razno sadje, ki ga dajejo ob potu stoječi množici, ktera prihaja gledat spokorjencev; ti pa ga ali pojedó, ali pa shranijo v spomin.

Pod odrom so razgrnjene blazine, v kterih so nataknjeni nožiči in drugo ostro orodje. Sedaj stopijo grešniki na oder, kdor hoče hujšo pokoro delati, spravi se na visokejši kraj in od tod skačejo na blazine, nataknjene z razno ostrino. Bramanje, ki držé blazine, zabračajo jih tako, da se padli preveč ne obodejé, kajti ne množina ran in bolečin, temuč množina krvi očisti zagrešence.

Kedar so že dovolj okrvavljeni in razmesarjeni, gredó v pagodo, svoj tempelj, in tukaj še le se začne pravo mesarjenje. Vsak se drugače pokori. Kdor se je zameril bogu z lažmi ali grdim govorjenjem, prebode si jezik in si napelje va-nj dolgo nit; kdor je grešil z mislijo ali brezbožnimi željami, prereže si čelo ali prsi; kdor se je pregrešil z nogami, prebode si meča. Drugi si zopet prebadajo obrvi, roke, usta, razrežejo si prste, tako dolgo, da popolnoma obnemorejo. Takrat še le se zopet spravijo s svojim bogom. — Pa prislovica, ki jo je povedal Filip, kralj Macedonski, rekoč: „Nobeno zidovje ni tako visoko, da bi ga z zlatom obložen osel ne prekoračil“, vresničila se je tudi tukaj. Kdor je bogat, ni se mu treba pokoriti, on si lahko vse to kupi za denarje, kar si more pridobiti siromak le z velikimi mukami. Bogatinci namreč najmejo si drugih, da se mesto njih pokoré, in dajó jim zato nekaj plačila. Siromaki pa so še veseli, da se smejo za denarje raniti. Večkrat se prelije toliko krvi, da curkoma teče okrog stoječim gledalcem pod noge.

Jelite dragi čitatelji, kako smo srečni, da prebivamo v Evropi med omikanimi narodi, med krščanskim ljudstvom. Pri nas vendar nikdo ne zahteva tako strašne pokore.

Smešnice.

Lenuhov izgovor. Nek gospodar se gre na svoj vrt sprehajati in dobi svojega vrtnarja pod drevesom v senci ležčega. Razsrjen ga pokara: „Lenuh! ti tukaj pohajkuješ, ne pa da bi delal; nisi vreden, da te solnce greje!“ — „Se ve da ne“, zavrne vrtnar, „ravno zato sem se v senco vlegel!“ —

Radoveden še po smrti. Ko nek mestjan vidi, da mu ne bode več dolgo živeti, ampak da bo moral kmalo umreti, ukaže svojim sinovom, naj se njegovo truplo po smrti razdene in pregleda, ter pristavi: „Jaz bi bil silno nesrečen, ko bi ne zvedel, za katero boleznijo sem življenje končal!“ —

Lep dokaz. Tomaž in Lukež korakata iz pivnice domu in se pričkata, kaj ima več vrednosti, ali luna ali solnce. Lukež hvali luno, Tomaž se pa poteguje za solnce. Na zadnje se zagrozi Lukež: „Ti norec ti,

hvališ solnce; glej milo, hladno luno, kako lepo tebi sveti po noči domú! Kaj pa solnce, ne pomaga ti nič! Po dnevi, ko je že lep dan, še le pride!“ —

Čuden odmev. Nek gospod, ki se sicer rad baha, pripoveduje, da je na svojem potovanji v nekem kraju slišal odmev, ki sedem desetkrat odgovarja. Nek kmetič, bistra glavica, ki je to slišal, pristavi: „To ni nič, gospod! Na mojem domu je kraj, če zavpijete: dobro jutro, odgovori vam: lepa hvala.“

Zastavica.

Med morivci zvonec nosim,
Sile skoraj vse prekosim,
Torej deni me v zapah;
Ognja, brate, mi ne kaži,
Iskrica celó me zdraži,
Da razbijem vse na mah.
Smrt, ko davit' se vtudila,
Pomagača me zvolila,
Da končam jaz kupoma,
Kar ni sama vtegnila,
Pa bi lahko sila moja
Samo v dobro služila,
Ak bi manja, človek tvoja
Strast in vladoblepnost b'la.
Rabelj slujem ljut'ga boja,
Kdo zmed vas me ne pozna? —

Bl. Hermeter.

Vganjka zastavice v 5. listu: 14. sedlo; — 15. teden s sedmimi dnevi; — 16. iskra; 17. zvezdato nebo.

Ogled po svetu.

Avstrijsko-ogerska država. V državnem zboru se tudi med tem ni nič posebnega sklepalo. Samo ustavoverneži bi ministerstvo vsakakor radi odpravili in nagajajo mu, kolikor se dá. Zadnjič smo omenili, da so pobiranje davkov dovolili le za en mesec. Pozneje je šlo za 1381 novincev (rekrutov), ktere so vladi vsakakor hoteli odbiti. Že je kazalo, da iz tega nastane tolika razprtija, da vlada razpusti državni zbor. Razun tega bi ustavoverna stranka z raznimi prašanji (interpelacijami) rada v kozji rog ugnala novo ministerstvo, pa se ne dá. Zadnjič je spet nekdanji minister Herbst v zbornici zastavil prašanje, kako in kaj misli nova vlada, kdaj pride z novimi predlogi itd. Mi bi nič ne imeli zoper to, da ministerstvo razjasni svoje namere ter skoro pokaže pravo barvo. Ali oni stranki, ki se v državnem zboru ponaša s tako radovednostjo, gre le do tega, da bi ministerstvo v zadrego spravila ali ga popolnoma odpravila, ako mogoče. Kako pa je bilo, ko je ona stranka vladala?

Ogerski prvi minister Andraš je bil pred malo časom na Dunaji. Govorilo in pisarilo se je o tej priliki toliko, zakaj je prišel, da bi se dalo veliko povedati o tem. Toda kaj vse časnikarji ne pišejo, da se le gane kaka visoka oseba. Andraš bi menda kmalu spet rad imel delegacije zbrane in zato je bil prišel na Dunaj; nekteri pa so blodili, da je hotel novo ministerstvo podreti. Zdaj ko je vrnil se domú, vedó nekteri, da je Ogrom povedal: „Ta Hohenwart je prav krepák (energičen) mož, on bo v red spravil reči na óni strani.“ —

Več slovanskih prvakov je bilo v tem času na Dunaji. Nekteri trdé, da so se dogovarjali z vlado, od druge strani pa se o zopet oporeka. Toliko pa menda je le gotovo, da so se vsaj

med sabo pogovarjali važne reči. Nekaj jih je še tam, druge pričakujejo nazaj, in tudi Strosmajer ima te dni priti v Beč.

Kaže se, da se to in óno hoče zboljšati na Hrvaškem pod novim banom. Veliko uradnikov in učiteljev je bilo po krivici odstavljenih pod Rauchom, ki zdaj zahtevajo svoje službe in jih menda zopet dobé.

En del avstrijskih Nemcev je bil namenjen s Prusi vred slovesno obhajati zmago nad Francozi. Vlada jim je nekoliko peruti pristigla in vsaj javne slovesnosti prepovedala. Toda mora se reči, da ta prepoved je polovičarska, in Nemci po raznih krajih so večidel obhajali zmago ali — mir, kakor so želeli, pri tem se je simtertje pokazalo, kakor o mnogih prilikah, kam pes taco moli. —

Vnanje države. Cesar Viljem je prišel 17. dan t. m. v Berolin. Da so ga z veliko slovesnostjo sprejeli, ni treba praviti. Nekaj poprej še je tudi Bismark vrnil se na Nemško.

V Parizu je velik nemir, kaže, kakor bi se hotel povzdigniti upor.

V Londonu je dokončana konferencija o rusko-turških zadevah. Kar je Rus hotel imeti, to se je zgodilo.

Napoleon je te dni odrinil z Viljemove višave in pojde na Angleško.

Razne novice.

Grozna nesreča se je nedavno pripetila na Tirolskem. General grof Thun-Welsersheim, njegov adjutant Radlička in Ettmayer, nadporočnik ženije, gredó iz Trente sprehajati se v bližnjo okolico do Perzine. Na večer vrnivši se domú mislijo si pot skrajšati in se podajo čez jezero Caldonazo, na katerem je bil še precej tolst led videti; pa koj pri kraji se vderejo, da so se komaj izkobacali. Ne dosti nesreče — hoče general dalje čez led, čeravno mu Radlička ugovarja in pravi, da bi bilo previdno iti nazaj. Pa stopali so naprej. General, nekaj korakov spredaj, se v sredi jezera prvi zopet vdere. Ko Radlička to zapazi, hoče leteti na pomoč, pa pri tej priči se vdere tudi on. Jediní Ettmayer je še na ledu, druga dva se držita z rokami na ledu vrh vode in vpijeta na pomoč. Ettmayer se bliža na trebuhu generalu, poda mu svojo palico, pa ta tako močno po njej seže, da se prvemu iz rok izmuzne. Nesrečniki se nekaj časa boré, general vrže palico nazaj in Ettmayer mu jo zopet pomoli, ali od prevelike teže in vlaka se začne vderati tudi on in je tako prisiljen plaziti se nazaj. Med tem so kmetje, ki so slišali vpitje, že od vseh strani na pomoč hiteli, nekteri v čolnu, v katerem je šlo kaj počasno, drugi pa z lestvicami po trebih se plazeči. Ravno poda nek kmet lestvico adjutantu Radličku, ta zapusti z eno roko led in seže po lestvici, pa pri tem trenutju ga zapustijo moči in se pogrezne pod led. Kmet se plazí zdaj proti generalu, pa komaj pride čisto blizo, pogrezne se tudi on pod led in tako sta nesrečnika utonila. Njuna borba z življenjem je trajala blizo eno uro, vse prizadetje, nju smrti oteti, bilo je zastonj. Oba imenovana častnika sta bila bistre glave, kaj priljudna, lepega zadržanja in ravnanja, zato je ta nesreča v Trenti vojake in mestjane strašno prešinila in močno pobila. Koliko žalosti bodo imeli še le njuni stariši, ki od obojih še živijo? — Marsiktera nesreča se je zgodila že na ledu, naj bomo zato bolj previdni!

Veselica v celovski čitalnici. V nedeljo, 19. dan t. m. so slovenski rodoljubi v Celovcu zopet imeli veselico in slovesnost, ktera je veljala prevzvišenemu gospodu Štrosmajerju, ki je ravno ta dan obhajal slavni svoj god. G. M. Majar je v lepem govoru kratko narisal sliko dike jugoslovanske in je v misel jemal neizmerne zasluge preizvrstnega domorodca. K sklepu mu je iz vseh grl trikrat zadonelo: „na mnogaja leta!“ Slovenci so prevzvišenemu škofu čestitali tudi po telegrafu. — Zeló je pričujoče vsemal ta večer umetnik g. Omolec, ki je izvrstno strune ubiral na citrah. Za kratek čas se je vmes zopet tombola igrala, in da tudi brez lepega slovenskega petja ni bilo, razume se samo ob sebi.

„**Podučne povesti**“, iz laškega poslovenil Št. Kociančič. Le-ta knjiga je v Gorici na svetlo prišla v 2. natisu. Ima med berilom 6 podob. Obseg je mičen. Dobiva se pri raznih bukvarjih po 60 kr. in jo priporočamo slovenskemu svetu.

Prestavljenje nekterih polkov (regimentov). V državnem zboru se je letos vojaškemu ministru privolilo še čez eden milijon goldinarjev za to, da prestavi polke kolikor mogoče v tiste dežele ali blizo tistih krajev, kjer se za nje vojaki nabirajo. Zbog tega bode letos več polkov prestavljenih iz sedanjih oddaljenih mest. Tukaj omenimo samo tiste polke, ki so na Slovenskem bolj znani. Mariborski polk št. 47 pride iz Kotora v Celovec (meseca maja). — Mesto njega pride Johnov polk št. 76, ki je zdaj v Celovcu, v Kotor. — Celovski polk br. Maroičič št. 7 pride iz Gradca v Inmost (meseca julija). — Gradcarski polk št. 27 pride iz Požojna v Gradec. — Zagrebacki polk št. 53 pride iz Dunaja v Gradec. — Od konjov pride dragonski polk Nr. 5 iz Tolne v Celovec (meseca aprila); in dragonski polk št. 10 iz Kečtelja v Maribor, mesto nju odjezdita huzarjeva polka št. 6 in 14 iz Celovca in Maribora na Ogersko. — Od topničarjev pride polk št. 12 v Ljubljano, Vir, Gorico in Zagreb, zavolj njega pa polk št. 7 iz teh krajev na Dunaj. — Ljubljanski polk br. Kuhn št. 17 ostane letos še v Trenti na Tirolskem, enako tržaški polk grof Wimpfen št. 22 v Dobrovniku.

Oglasnik.

Dohodki družbe sv. Mohora l. 1871.

č. novi dosmrtni udje:	gold.	kr.
356 Jordan Marija v Mirni peči (manjka še 1 gld.)	14	—
279 Knjižnica šolska pri sv. Križu pri Slatini (plač. č. g. M. Valenčak)	15	—
357 Ažman J., kaplan pri sv. M. D. v Polji	15	—
358 Kapus Sim., škofijski sluga v Poreču	15	—
359 Červ J., kaplan v Rihenbergu	15	—
č. letni udje:		
J. Globočnik, župnik v Poljanah	73	10
O. Avg. Velec, provincial na Reki	32	10
A. Ukmar, dekan v Tomaju	8	—
Mil. g. J. Dobrila, biskup v Poreču	83	—
Fr. Pirkovič, kaplan v Št. Martinu	33	80
Bl. Justin, kaplan v Mirni peči	16	—
O. Alojz Hajduk, kapucin v Varaždinu	19	50
J. Kodermac, kurat v Gradiški	4	—
V. č. lavantinski ordinariat v Mariboru	8	—
J. Rakeb, farni oskrbnik na Golšovem	10	—
O. Magnus Bosek, frančiškan v Samoboru	7	—
O. Enrik Rešek, prof. blagoslovja v Admontu	6	—
J. Skvarča, kaplan v Dragi	9	—
Dr. J. Muršec, ck. profesor v Gradcu	12	—
A. Zorman, fajmošter v Kolovratu	15	—
L. Albreht, župnik v Dobu	35	50
Fr. Trafenik, župnik v Gornji Radgvi	19	—
J. Kvaternik, dekan v Geroven	58	—
M. Stagoj, župnik v Trbolji	45	—
J. Červ, kaplan v Rihenbergu	56	—
D. Trstenjak, župnik na Ponikli	59	30
J. Jarc, fajmošter v Dolu	38	—
Fl. Kleine, župnik pri sv. Lorencu	4	—
M. Poč, kaplan v Št. Janžu	15	—
Fr. Svetlin, eksposit v Goričici	18	—
J. Bile, knrat v Lozicah	12	—
A. Košir, župnik v Št. Rupertu	40	—
M. Paprej, dekan v Braslovčah	241	50
M. Bogolin, duhovni pomočnik v Žuženberku	49	—
T. Žerovnik, fajmošter v Grahovem	22	—
L. Vavtizar, fajmošter v Čačah	8	—
J. Kapus, fajmošter v Pečah	7	—
Fr. Kene, kurat v Zavodnim	7	—

Vkup 1144 gl. 80

Kurzi na Dunaji 22. marca 1871

Kreditne akcije 267 gld. 70 kr. Nadavek na srebro 122 gld. 75 kr.
Národno posojilo 68 „ — „ Napoleondori . . . 9 „ 96 „